

VEČERNIK

POŠTNA PLAČANA V GOTOVINI

Leto XII.
Štev. 282

TELEFON 25-67
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, četrtek 15. decembra 1938

NAROČNINA NA MESEC:
Prejeman v upravi ali po pošti 10.— din,
dostavljen na dom 12.— din, tujina 25.— din

Cena
1.— din

Incident na londonskem banketu

Nemški poslanik in nemški časnikarji so se odstranili z banketa še pred pričetkom — Velik Chamberlainov govor o prizadevanju za ohranitev svetovnega miru

LONDON, 14. decembra. Sinoči je priredila zveza v Londonu delujočih poročevalcev tujih listov banket na čast ministrskemu predsedniku Chamberlainu. Na banketu, ki so se ga udeležili poleg časnikarjev tudi mnogi politiki in diplomati, je imel Chamberlain velik politični govor. Vsebina tega govora je pa povzročila, da so Nemci banket zapustili še pred pričetkom. Ta incident je povzročil mnogo komentarjev in vzbudil mučen položaj.

CHAMBERLAINOV GOVOR

LONDON, 14. decembra. Avala. Na včerajšnjem banketu organizacije tujih časniških poročevalcev v Londonu je imel ministrski predsednik Chamberlain velik govor, v katerem je razpravljal v prvi vrsti o razmerju Anglije do ostalih vele-sil, prav tako pa tudi o vprašanju vojaške pripravljenosti velikebritanskega imperija. Chamberlain je uvodoma izjavil, da ni bil v zadnjih sto letih noben angleški državnik v takem položaju, kakor on v zadnjih 18 mesecih. Razumljivo je, da ni mogel ubežati kritiki, lahko pa izjavi, da je kljub temu ostal zvest svojim ciljem. Njegovo stališče je ostalo od začetka do konca nespremenjeno.

VOJNA ALI MIR?

Pri zadnjih velikih dogodkih, je dejal Chamberlain, sem stal pred alternativno: vojna ali mir? V Angliji so bili seveda tudi taki ljudje, ki so izjavili, da jim je vojna ljubša, kakor tak mir. Vendar je mogoče deliti z menoj moje prepričanje, da so ti ljudje v Angliji v manjšini. Ko je šlo pri zadnjih dogodkih za ohranitev mira, je bilo treba naglo delati. V septembru smo dosegli monakovski sporazum, kateremu je sledila angleško-nemška izjava. Ta izjava je omogočila v nadaljnjih naslednjih tudi francosko-nemško izjavo.

POMEN MONAKOVEGA

V Angliji so ljudje, je dejal dalje Chamberlain, ki smatrajo Monakovo za »poraz demokracije«. Jaz pa sem prepričan, da s tem demokraciji prav nič ne koristijo, še manj pa mednarodnemu sodelovanju. Mnogo grešijo tisti, ki označujejo Monakovo kot »zmago«, odnosno »poraz«. Mnogo bolj pametno bi vsekakor bilo, sprijazniti se z dejstvom, da je bilo Monakovo tisti faktor, ki je preprečil nasilno revizijo versailleske mirovne pogodbe. Vendar moram obžalovati, da si izbira nemški tisk neženirano kot tarče za svoje napade najvidnejše angleške državni-ke, med njimi tudi prejšnjega ministrskega predsednika Baldwin. Le malokdaj ga potrudi kak nemški list, da bi tudi poljski naš stališče kot razumljivo. Kljub temu ostane razmerje Velike Britanije do Nemčije nespremenjeno v smislu monakovske izjave, po kateri oba naroda v bodoče ne bosta vodila nobenih vojn več, ampak sta trdno odločena, odstraniti vse medsebojne spore s predhodnimi direktnimi pogajanj.

ANGLEŠKO OBOROŽEVANJE

Chamberlain se je ukvarjal nadalje s svojimi nasprotniki v Angliji, ki mu zaradi njegove prijateljske politike z avtoritarnimi državami očitajo simpatije za avtoritarno državno misel. Odločno je odklonil vsaka taka sumničenja v notranji in zunanji politiki. Ob koncu je pa govoril tudi o vprašanju oboroževanja in dejal: Ako so tudi metode angleške zunanje politike različne, je vendar enotna in složna volja vsega angleškega naroda v vprašanju pospešene oborožitve. V tej zvezi je omenil tudi žrtve, ki jih je v ta namen prevzela nase tako industrija kakor so jih prevzeli delavci in vsi državljani, da zagotove Angliji novim časom in potrebam ustrezajočo obrambo.

NEMŠKA ABSTINENCA

LONDON, 14. decembra. Avala. Nemško londonsko poslanstvo je objavilo sinoči sledečo uradno izjavo: »Nemški poslanik, člani poslanstva in v Londonu delujoči nemški časnikarji zelo obžalujejo, da se niso mogli udeležiti banketa zveze tujih časnikarjev na čast ministrskemu

predsedniku siru Nevilleu Chamberlainu, in sicer zaradi nekaterih mest govora, ki ga je imel ministrski predsednik na tem banketu.«

REUTERJEV KOMENTAR

LONDON, 14. decembra. Avala. Sklep nemških časnikarjev, da se ne udeležijo sinočnjega banketa tujih poročevalcev na čast min. predsedniku Chamberlainu, sili Reuterjevo agencijo k ugotovitvi, da je bilo besedilo govora že pred banketom izročeno vsem povablencem. Kljub prošnji, naj se sprejme besedilo kot zaupna zadeva, so Nemci sklenili abstinenco in so se odstranili.

Temna napoved za pomlad

SPOMLADI BO STALA EVROPA PRED NAJTEŽJIMI IN NAJUSODNEJŠIMI VPRAŠANJI

PARIZ, 14. decembra. V tukajšnjih političnih krogih z vznemirjenjem govorijo o razvoju mednarodnega položaja v Evropi, zlasti v zvezi z akcijo Italije glede Tunizije, Džibutija in Sueza ter akcije Nemčije glede ustanavljanja Velike Ukrajine. Prav tako pa vznemirja javnost tudi vprašanje Klajpede, ki stopa v ospredje, kljub temu, da je Hitler svečano izjavil, da nima v Evropi nobenih teritorialnih zahtev več. Splošno se sodi, da se bližamo z naglimi koraki novim usodnim dogodkom, ki jih ne bo mogoče odgajati več ko do spomladi prihodnjega leta. Tedaj bosta Nemčija in Italija načeli tudi uradno vprašanje Ukrajine, odnosno Tunizije, Džibutija in Sueza. Spomladi bo zaradi tega napočil najbolj kritičen trenutek, ki bo odločil o nadaljnji usodi Evrope in sveta.

Anglija in Francija ne bosta branili Poljske

NEUSPEH POLJSKE AKCIJE V LONDONU IN PARIZU — POLJSKA NAJ SE SAMA SPORAZUME S SVOJIMI UKRAJINCI

VARŠAVA, 14. decembra. Poljska vlada je preko poslankov v Londonu in Parizu obvestila angleško in francosko vlado o položaju ukrajinskega vprašanja in se informirala, kakšno stališče bi zavzeli v Londonu in Parizu v primeru, da bi Nemčija izzvala zaradi tega vprašanja konflikt s Poljsko. O tej akciji v Londonu in Parizu ni bilo izdano nobeno poročilo, vendar je bilo na poučenem mestu mogoče izvedeti, da je bil rezultat negativen. Tako Anglija kakor Francija nista dali Poljski nobenih obveznih zagotovil, da bi jo branili pred Nemčijo. Na zahodu stoje na stališču, da se v srednjeevrop-

ska in vzhodnoevropska vprašanja ne nameravajo aktivno vmešavati, ker imajo sami dovolj drugih problemov. V Londonu in Parizu so nasprotno nasvetovali Poljski, naj se skuša sama sporazumeti z ukrajinsko manjšino, da na ta način izbije Nemčiji iz rok orožje in ji ne da povoda za mednarodno akcijo. Ta neuspeh je vzbudil tu veliko vznemirjenje in zaskrbljenost. Po njem je gotovo, da Poljska absolutno ne more računati na kakršno koli stvarno pomoč v primeru resnega konflikta z Nemčijo. Edino upanje ostane sovjetska Rusija.

Anglija in Klajpeda

ANGLIJA IN FRANCIJA NISTA INTERVENIRALI V BERLINU — ANGLIJA BI VZELA PRIKLJUČITEV KLAJPEDE MOLČE NA ZNANJE

LONDON, 14. decembra. Tu se uradno zanika, da bi bila Anglija po svojem berlinskem poslaniku protestirala proti nemški akciji v Klajpedi. Prav tako tudi Francija ni storila v tem oziru nobenega koraka. Sicer so pa vzbudile volitve v Klajpedi v Londonu veliko zanimanje. Z njimi se bavijo tudi skoraj vsi tukajšnji listi. Tako pravi v svojem komentarju »Daily Mail«, da pomenijo nedeljske volitve zopet nov prizidek na stavbi nove Evrope. Anglija nima v Klajpedi nobenih interesov in tudi ne nobenih obveznosti. Po ovinkih je preko Zveze narodov sicer prevzela neke garancije, toda vsa ženevska Zveza narodov obstoji sedaj k sreči samo na papirju. Ako se Klajpeda odloči

za priključitev k Nemčiji, bo Anglija to molče vzela na znanje.

V TUNIZIJI JE MIR

PARIZ, 14. dec. V Tuniziji vlada popoln mir. Včeraj je policija aretirala nekoga Italijana, lastnika italijanskega kluba. Italijansko časopisje je veliko pretirano pisalo o škodi, ki so jo tuniški Italijani doživeli o priliki zadnjih demonstracij. Škoda znaša v celoti le 22.000 dinarjev.

OBOROŽEVANJE EGIPTA

KAHIRA, 14. dec. Egipt je sklenil, da žrtvuje za oborožitev 23 milijard din. Za ta denar bodo opremili štiri nove divizije.

Zapiski

Izbiraj, Francija!

Rimski dopisnik ameriške časopisne agencije United Press je izvedel, da imajo Italijani pripravljenih 6 točk kot minimalni program, ki ga mora Francija sprejeti, če noče, da bo prisiljena sprejeti pozneje 7 točk, ki predstavljajo maksimalni program. Prvih šest točk naj bi bilo: 1. enakost pravic Italijanov in Francozov v Tuniziji, tudi v administraciji, 2. prvenstvo italijanskih interesov pred francoskimi v Suezu, 3. svobodna luka Džibuti, 4. prevzete železnice Džibuti - Adis Abeba, 5. priznanje pravic vojskojoče se stranke generalu Francu, 6. vprašanje svobodnega prehoda v Libiji. Če bi teh točk Francija ne sprejela, bo Italija postavila maksimalni program, ki vsebuje 7 točk: 1. odstop Nice, 2. odstop Korzike, 3. odstop italijanskega dela Tunizije, 4. železniško zvezo Džibuti - Adis Abeba, 5. vse pravice v sueškem kanalu, 6. priznanje s strani Francije »pravice na zmago« generala Franca, 7. še ena zahteva, ki se bo formulira kesneje.

„Ukrajinsko vprašanje“

Ukrajinsko vprašanje, ki postaja z dneva v dan vse resnejša zadeva — vsaj tako je videti po uvodnem mestu, ki mu ga dajejo angleški in francoski listi — so sprožili v Nemčiji takoj po delitvi Češkoslovaške. V reviji »Geopolitik« piše general Haushofer, sodelavec Hitlerjevega namestnika Rudolfa Hessa, o Podkarpatski Ukrajini kot »Piemontu« nove ukrajinske države, pri kateri bo Nemčija istočasno pokrovitelj in tudi glavni dobitnik. Konec članka izzvani seveda v borbo proti Poljski in Rusiji, ki baje tlačijo Ukrajince.

Poljski Henlein

Deklaracija ukrajinskega poslanca Mudrega, ki je v poljskem sejmju zahteval za 7 milijonov Ukrajincev, ki živijo na Poljskem, prav iste pravice, ki jih je svoječasno zahteval za češkoslovaške Nemce Henlein, je povzročila v Berlinu veliko zadovoljstvo. Zadovoljni so Nemci tudi zaradi tega, ker jim je uspelo doseči demisijo Holstija, finskega zunanjega ministra, ki je bil njihov nasprotnik in pa zaradi odstopitve Lozoraitisa, litvanskega zunanjega ministra, ki je bil velik prijatelj Poljske. Slednji je bil zamenjan z Balutisom, velikim nemškim prijateljem. (Genevièvea Tabouis v »l'Oeuvre«).

Diplomatski spor

Angleški generalni konzul v Frankfurtu Smallbones je odklonil povabilo na neko uradno prireditev in dejal, da bo povabila toliko časa odklanjal, dokler bodo po frankfurtskih zidovih nalepljeni lepaki, ki sramotijo angleške vojake v Palestini. Slike namreč predstavljajo angleške vojake, kako s strojnimi masakrirajo Arabce.

Sprememba ameriške nevtralnosti

Na Rooseveltovo pobudo se bavijo uradna mesta v USA z mislijo o omejitvi nevtralnostnega zakona v tem smislu, da more prezident določiti embargo (prepoved dovažanja orožja) za države, ki bi bile označene za napadalca, medtem ko je sedanji zakon določeval, da se mora USA poslužiti embarga proti obema vojskujočima se strankama. Ker gre pri teh spremembah za podelitev velikih političnih krogi, da bo ta Rooseveltova izjava izzvala v kongresu velike spore.

Maribor, 14. decembra.

Rešitev češkoslovaškega problema z odcepitvijo Nemcev, Madžarov in Poljakov ter ustanovitvijo federaliziranih avtonomij Čehov, Slovakov in Karpat-skih Ukrajincev, je sprožila po Evropi več podobnih problemov, katerih pomembnost bo, kakor vse kaže, stalno naraščala in povzročala mednarodni politiki in posameznim prizadetim državam tudi v njihovi notranjosti še veliko preglavic. Posebno vidni pa postajajo ti nasledki v tisti Poljski, ki je pomagala Češkoslovaško trgati na podlagi istih načel, ki se obračajo sedaj proti njej sami s še veliko večjimi nevarnostmi.

Evropski listi so zadnje tedne veliko poročali o demonstracijah galskih Ukrajincev proti polskemu zatiranju in o manifestacijah za ukrajinsko avtonomijo. Pretekli teden se je pa oglašil v varšavskem sejmju (državnem zboru) uradno k besedi predsednik kluba ukrajinskih poslancev Mudrij, ki je predložil v razpravo zakonski osnutek o ustanovitvi teritorialne avtonomne ukrajinske pokrajine v okviru poljske republike, ki naj bi obsegala ves južnovzhodni del Poljske in štela okoli devet milijonov prebivalcev. Obenem je ostro protestiral proti uradni poljski zunanji politiki glede skupne meje z Madžarsko in izrekel besede tople simpatije za »prvo avtonomno ukrajinsko državo«, kakor je imenoval Karpatsko Ukrajino.

Malo prej, ko so dvignili ukrajinski poslanci v poljskem sejmju svoj glas z zahtevo po avtonomiji, je pa obiskal poljskega notranjega ministra voditelj nemške manjšine na Poljskem, ter mu predložil spomenico s točkami nemških zahtev, ki so v marsičem podobne znanim sudetsko-nemškim karlovarskim točkam Konrada Henleina. Za njimi stoji Nemčija, ki glede narodnostnih zadev ne priznava državnih mej. Iz Varšave že prihajajo glasovi, da so bile predložene nemške zahteve v sporazumu z Berlinom in da pomenijo šele uvod v kampanjo, ki se bo na tej podlagi pričela. Vse kaže, da Nemčija po tesnejši naslonitvi Poljske na sovjetsko Rusijo ne bo imela več veliko obzirnosti do Varšave in da se bo razmerje med obema sosedama že v dohodnem času močno skalilo. V nemškem tisku se že pojavljajo vesti, da postaja Poljska predstraža boljševizma in stopa na mesto bivše »Uenešve Češkoslovaške«.

V nedeljo dopoldne so pa bile v Kaunasu v Litvi kljub vsej pazljivosti policije manifestacije, ki so jih organizirali v glavnem litvanski dijaki in emigranti iz Poljske, pri katerih so zahtevali priključitev Vilne in vseh pol milijona Litvancev na Poljskem k Litvi, obenem pa izjavili, da so pripravljene v zameno dati Nemčiji Klajpedo (Memel). Neki govornik je namreč dejal: »Naj Nemčija vzame Klajpedo, čeprav stoji mesto na litvanskem narodnem ozemlju! S tem se bomo vsaj rešili večnih napetosti med Litvo in Nemčijo. Toda samo pod enim pogojem: da nam preskrbi vrnitev Vilne in vsega ostalega litvanskega ozemlja, ki ječi pod poljsko petlo!« Ta govornik ni bil uradni predstavnik Litve, toda v Nemčiji so njegov glas poslušali z izrednim veseljem in odgovorili: »To je pa vredno premisleka.«

Za enkrat vsi ti problemi morda še niso tako nevarni, da bi mogli Poljski prerokovati v dohodnem času usodo »Benešve Češkoslovaške«, toda da obstajajo, tega ne more nihče več utajiti. In kdo ve, kako se lahko še razvijejo razmere? Tudi v češkoslovaškem primeru nismo mogli slutiti, kaj bo nastalo iz karlovarskih Henleinovih zahtev. Moglo bi se zgoditi, da bi stopila Nemčija pred Poljsko z enako odločnimi zahtevami, kakor je pred Češkoslovaško, in sekundirali ji ne bi samo poljski Nemci, ampak tudi Ukrajinci, Belorusi in Litvanci. Ene tretjina prebivalcev Poljske ni poljska! Vendar bi bilo v takem primeru prav malo upanja, da bi mogla postati okrnjena Poljska federacija treh slovanskih narodov: Poljakov, Ukrajincev in Belorusov. Vsa kar se tiče Ukrajincev, ti prav gotovo ne bi bili tedaj pripravljeni ostati še nadalje v kakršni koli skupnosti s Poljaki; njihov cilj je Velika Ukrajina.

V Varšavi se menda vsega tega dobro zavedajo, zato njihova trdovratna prizadevanja za skupno mejo z Madžarsko in

Češki pooblastilni zakon

DEKLARACIJA BERANOVE VLADE — POOBLASTILNI ZAKON V PRAVNEM ODSEKU ZBORNICE ŽE SPREJET

PRAGA, 14. decembra. Včeraj popoldne sta se sestala češko-slovaški parlament in senat. Na seji je novi ministrski predsednik Beran podal vladno izjavo, v kateri je omenil najprej žrtve, ki jih je doprinesla ČSR za ohranitev evropskega miru. Nato je govoril o zunanji politiki, ki se mora do temeljev spremeniti in prilagoditi novemu položaju v Evropi. Izpremenile se niso samo meje ČSR, ampak se je spremenil tudi ves politični položaj v svetu. Vendar mora biti tudi nova zunanja politika taka, da bo branila narodne in državne interese. ČSR hoče živeti v prijateljstvu z vsemi sosedi, kakor

tudi z ostalimi državami. Dalje je govoril o notranji politiki, novi federativni ureditvi države, gospodarskih, prometnih in vseh ostalih problemih. Napovedal je ureditvi židovskega vprašanja in revizijo trgovinskih odnošajev. Deklaracija je bila v zbornici in senatu z odobravanjem sprejeta. Po sprejetju deklaracije je vlada predložila v razpravo zakon o pooblastilih in zakon o spremembi ustave, ki sta bila odkazana zadevnim odsekom. Pravni odsek je zakon o pooblastilih vlade že sprejel in je tako sklenjena stvar, da bo sprejet tudi v plenumu.

Slovaška pred volitvami

PRIPRAVE ZA VOLITVE V NEDELJO, 18. T. M. SLOVAŠKA VOJSKA. OREL IN SOKOL BOSTA RAZUŠČENA.

PRAGA, 14. decembra. Vsa Slovaška je v predvolivnem razpoloženju. Volitve bodo v nedeljo, 18. t. m., in glasovalo se bo samo z »da« ali »ne«, ker imajo na Slovaškem sedaj samo eno stranko. Vsak dan je vse polno volivnih zborovanj, na katerih nastopajo samo govorniki Slovaške stranke. V Ružomberku je govoril včeraj minister dr. Sidor, ki je dejal med drugim, da bo morala biti v bodoče reformirana tudi vojska, kajti nikakor ni mogoče še nadalje vzdržati položaja, da vodi vojsko ČSR 120 generalov, med ka-

terimi je le en sam Slovak. Na Slovaškem bodo službovali samo slovaški polki, slovaški generali in slovaški častniki. Glede financ se mora urediti uprava tako, da ne bo romal še dalje ves denar v Prago. Izmed viteških organizacij bo dovoljena v bodoče samo Hlinkova garda, Orel in Sokol pa bosta uvrščena v njene vrste. Kar veže Slovaško s Čecho, je skupni državni poglavar, a skupne so tudi vsedržavne finance, vojska in zunanja politika. Drugih vezi ni.

Naselitev Židov v Rodeziji

NOV PREDLOG V ANGLEŠKEM KOLONIALNEM MINISTRSTVU — PROSTORA BI BILO ZA ŽIDE Z VSEGA SVETA

LONDON, 14. decembra. Kakor poroča »Daily Telegraph«, studirajo sedaj v angleškem kolonialnem ministrstvu nov načrt, po katerem naj bi se rešilo židovsko vprašanje na ta način, da bi se Židje naselili v Severni Rodeziji v Afriki. Načrt predlaga ustanovitev nove židovske domovine v Severni Rodeziji, ki ima za naselitev primerno podnebje in površino.

ski obseg evropske Anglije. Na tem ozemlju, ki je sedaj silno redko poseljeno, bi našli lahko prostora Židje vsega sveta. Po proučitvi tega načrta bo stavilo kolonialno ministrstvo vladi konkretne predloge v tej zadevi. Del stroškov za naseljevanje bi prevzela Anglija, ostala sredstva pa naj bi preskrbele ostale zainteresirane države in Židje sami.

Peklenski stroj v Zagrebu

ZAGREB, 14. dec. Današnje »Vreme« poroča, da je pred vrati stanovanja zagrebškega odvetnika dr. Huga Werka, ki je nedavno prestopil v JRZ, eksplodiral peklenski stroj. Poleg peklenškega stroja je bilo pismo, v katerem je rečeno: »Čvrsto smo uverjeni, da smo Vam dali nov material za nov članek v »Samoupravi« in nov podstrek za oznanjevanje edinstva Jugoslavije. Živel dr. Maček!« V tem smislu je izdano tudi uradno poročilo, ki pravi, da je eksplodirala velika patrona, ki je bila obešena na kljuki. Vrata so poškodovana v dotžini 20 cm in širini 7 cm.

Vojaška obveznost v Angliji

LONDON, 14. decembra. V vrstah vladnih pristašev še vedno bolj kaže želja, da se tako imenovani narodni registri ne bazirajo na prostovoljstvu, ampak na vojaški obveznosti. Izraža se tudi zahteva, naj se o tem vprašanju razpravi v spodnji zbornici še pred Božičem. Razprava bo najbrže 20. t. m. Sprejetje tega predloga bi pomenilo dejansko, da uvede Anglija splošno vojaško obveznost.

NOV POTRES NA JAPONSKEM

TOKIO, 14. decembra. Včeraj je bil na Japonskem nov katastrofalen potres, ki je zahteval mnogo žrtv. Podrobnosti še niso znane.

njihovo najnovejše tesnejše nagibanje na stran sovjetske Rusije, s katero so živeli še nedavno v precej napetem razmerju. Varšava išče zavetja pred grozečim viharjem na strani sovjetov, čeprav se poslužuje sama v notranjosti režima, ki je vsekakor bližji fašizmu, kakor komunizmu in celo demokraciji. Sovjetska Rusija sprejema to zvezo s Poljsko iz istega razloga bojazni pred ukrajinskim vprašanjem. »Moskovska Pravda« je zapisala po sklenitvi poljsko-sovjetskega sporazuma: »Sedaj bomo skupno branili svoje ukrajinsko ozemlje!« Ali ne bo prav ta zveza nagnala Nemčije še prej v akcijo proti Poljski?

WIEDEMANN ZNOVA OBIŠČE LONDON.

LONDON, 14. dec. Exchange Minister Oliver Stanley je izjavil, da ne bo formalnih pogajanj ob priliki obiska dr. Schachta v Londonu. Govorili bodo samo zaradi informacij. Hitlerjev odposlanec kapetan Wiedemann pa bo prišel sredi januarja na razgovore v London.

NEMŠKO-MADŽARSKA TRGOVINSKA POGAJANJA

BERLIN, 14. decembra. Nemški in madžarski odbor za urejevanje trgovinskih odnošajev med Nemčijo in Madžarsko je imel v ponedeljek v Berlinu sejo, na kateri so bila rešena razna sporna vprašanja, ki so nastala zlasti zaradi priključitve Sudetov k Nemčiji in madžarskih krajev Slovaške k Madžarski. Razpravljali so dalje o novi trgovinski pogodbi, ker bo stara 31. t. m. potekla.

PALESTINSKI ARABCI ZA MUFTIJA

JERUZALEM, 14. dec. DNB Arabski listi v Palestini se zavzemajo za vrnitev jeruzalemskega muftija v Palestino, ker bo njegova vrnitev pomenila pomirjenje Palestine. Samo on je pravi predstavnik Arabcev. (Op. ur. Po angleških vesteh pa je v Palestini samo še en arabski časnik, ker je vse druge visoki komisar prepovedal, ker so odgovorni uredniki ušli v tujino.)

ROJSTNI DAN ANGLEŠKEGA KRALJA.

LONDON, 14. dec. Angleški kralj praznuje danes 43. rojstni dan.

SPREMENBE V NOVOZELANDSKI VLADI.

CHRISTCHURCH, 14. dec. V novoze-landski vladi so nastopile izpremembe. Ministra Nash in Armstrong sta dobila nove resore.

FILM IN OBOROŽEVANJE

LONDON, 14. decembra. Vojni minister Hoare-Belisha je včeraj sporočil v spodnji zbornici, da pripravlja načrt, po katerem se bo film stavil v službo oboroževanja.

»Vremenska napoved. V nižini večinoma oblačno in megleno, mestoma dež. Na gorah večinoma jasno. Za enkrat še milo vreme.

Še nekaj končnih rezultatov volitev v Sloveniji

Po uradnih podatkih, ki smo jih objavili v včerajšnji številki, deloma pa jih prinašamo danes, je dobila slovenska združena opozicija 19.075 glasov, od tega dr. Kukovčeva skupina 8347, dr. Lončarjeva 7566, dr. Stanovnikova 1821 glasov, 1341 glasov pa gre na skupno listo KDO in dr. Stanovnika.

Okraj Ljubljana mesto: dr. Korošec Anton in Mašič Pavle (St.) 13.176; dr. Stanovnik in dr. Breclj A. (Ma.) 424, dr. Al. Kraigher in Leskovšek Franc (Ma.) 417, dr. Kramer Albert in dr. Jelenec Celestin (Ma.) 2791, skupaj dr. Maček 3632; dr. Kandare in Šturm Ture (Lj.) 242. Skupaj je volilo 17.050 volivcev.

Okraj Ljubljana okolica: dr. Anton Korošec in Stare Miloš (St.) 10.054, Furlan Fran in Černe Jože (Ma.) 377, Leskovšek Franc in Škerjanc Franc (Ma.) 763, Stanko Jurij in Mravljec Milan (Ma.) 1491, skupaj dr. Maček 2331; Zupančič Ivan in Siberer Ignac (Lj.) 20. Skupno je volilo 12.405 volivcev.

Okraj Radovljica: dr. Šmajd Albin (St.) 5194, dr. Stanovnik Aleš (Ma.) 1341, Pavel Olip (Maček) 1922, skupaj dr. Maček 3263, Kržišnik Vinko (Lj.) 92. Skupaj je glasovalo 8549 volivcev.

Okraj Kamnik: Štrcin Ivan (St.) 7016, Anton Marinček (Ma.) 279, Cerar Anton (Ma.) 555, skupaj dr. Maček 834; Lojze Kanc (Lj.) 125. Skupno je glasovalo 7975 volivcev.

Okraj Krško: dr. Miha Krek (St.) 6796, Fran Mesojedec (Ma.) 609, Krunoslav Batistič (Ma.) 275, Milan Mravljec 872, skupaj dr. Maček 1756; I. Stoviček (Lj.) 20. Skupaj je volilo 8572 volivcev.

Okraj Kranj: Janez Brodar (St.) 5184, dr. Jakob Mohorič (Ma.) 60, Tomaž Križnar (Ma.) 1419, skupaj dr. Maček 1479; Karol Demšar (Lj.) 83. Skupno je volilo 7746 volivcev.

Okraj Litija: dr. Lavrič Jože (St.) 6439, dr. Dragotin Lončar (Ma.) 225, Jurij Arh (Ma.) 612, Josip Strman (Ma.) 347, skupaj dr. Maček 1184; Vinko Sedlar (Lj.) 78. Skupaj je glasovalo 7701 volivcev.

Okraj Logatec: Franc Gabrovšek (St.) 3857, dr. Dragotin Lončar (Ma.) 610, Franjo Tavčar (Ma.) 874, skupaj dr. Maček 1484; Vekoslav Bavdek (Lj.) 5. Skupaj je glasovalo 5346 volivcev.

Okraj Škofja Loka: Ivan Dolenc (St.) 3958, Lojze Hartman (Ma.) 183, Albin Komar (Ma.) 268, Karol Dolenc (Ma.) 35, skupaj dr. Maček 486; dr. Dragotin Demšar (Lj.) 45. Skupno je volilo 4489 volivcev.

Okraj Črnomelj: Dr. Koce Jure (St.) 2946; Peter Koren (Ma.) 1802, Ivan Mašič (Ma.) 280, skupaj dr. Maček 2082; Nikola Vilhar (Lj.) 1. Skupaj je volilo 5029 volivcev.

Okraj Novo mesto: dr. Franc Kulovec (St.) 8718, Franc Špehar (Ma.) 528, Robert Germ (Ma.) 243, Ivan Hrovat (Ma.) 209, Josip Matko (Ma.) 361, skupaj dr. Maček 1341; Ferdo Šener (Lj.) 17. Skupno je volilo 10.076 volivcev.

Okraj Kočevje: Alojzij Rigler (St.) 6089, Tomšič Ivan (Ma.) 473, Arko Ivan (Ma.) 956, skupaj dr. Maček 1426; Nikola Vilhar (Lj.) 27. Skupaj je volilo 7547 volivcev.

Okraj Šmarje: dr. Ogrizek Anton (St.) 5919; Franc Jevšnik (M.) 1148, Milan Jenčič (M.) 86, Franc Nejedli (M.) 146, skupaj dr. Maček 1380; Jurij Hmelak (Lj.) 11. Skupno je glasovalo 7310 volivcev.

Okraj Gornji grad: Martin Steblovnik (St.) 2343; Franjo Papež (M.) 119, Anton Žehelj (M.) 188, skupaj dr. Maček 307; Vinko Vabič (Lj.) 15. Skupaj je glasovalo 3265 volivcev.

NAKNADNE VOLITVE

Glavni volivni odbor je sklenil, da bodo v dveh občinah drinske banovine (Valjevska Kamenica in Popučka), v dveh občinah vrbske banovine (Bočac in Dobretič) in v eni občini vardarske banovine (Crnoštica) 18. dec. ponovne volitve zaradi prekinjenja glasovanja dne 11. decembra.

Borza, Curiah, 14. decembra. Devize: Beograd 10, Pariz 11.60, London 20.615, New York 44.875, Milano 23.25, Berlin 177.20, Praga 15.12.

Ali ostane Amerika nevtralna? **Novice**

Kaj stori Amerika, če v Evropi izbruhne vojna? Ali ostane nevtralna ali se udeleži vojne? Ali bodo poslali Američani v Evropo vojaštvo ali se bodo zadovoljili samo s pošiljanjem orožja in denarja? Vsa ta vprašanja zaposlujejo danes misli povprečnega Američana. Predvsem zato, ker je v Ameriki vsak človek prepričan o nujnosti vojne v Evropi, pa naj pride le-ta preje ali pa pozneje. Najbolj zaskrbljeni se celo bojijo, da bi utegnili biti Amerika napadena. Dokaz te zaskrbljenosti je splošna panika, ki se je polastila Amerike, ko je tamšnji radio preveč naturalistično prikazoval Wellsovo »igro«. Američani so naivni; bili so trdno prepričani, da bombni napad z Marsa ni igra, temveč resničnost. Na vprašanje, kako so mogli verjeti takemu nesmislu, odkrito odgovorjajo: »No, mislili smo pač, da so Marsovci v zvezi z diktaturami«. V Kanadi se je razvila velika razprava o tem, kaj storiti, če bi bila Toronto in Montreal bombardirana. Neki veliki časopis je objavil fotomontažo, ponazarjujočo obe mesti v razvalinah. Čeprav sta obe mesti oddaljeni od Evrope in od Japonske več ko 6000 kilometrov, so Američani diskutirali o tem tako razburjeno, kakor da bi bili najmanj v Barceloni. Te skrbi je še povečal sam Roosevelt, ko je dejal: »Danes lahko spi človek samo takrat brez skrbi, kadar ima pod blazino strojnico«. Ker pa samo strojnice ne zadostuje, so začeli Američani uresničevati velikanski oboroževalni načrt, ki naj brani njihova obrežja. Stara teorija o enem brodovju se je preživela, danes je treba braniti oba bregova Amerike. Kdo ve, kaj se lahko zgodi, če zleti v zrak Panamski kanal, ki je edina spojna točka med Pacifikom in Atlantikom? Možna je samo ena rešitev: zgraditev drugega brodovja. Ladjeve na Pacifiku in ladjeve na Atlantiku mora biti med seboj neodvisno.

Amerika mora braniti ves svoj kontinent od arktičnega neba Nove Fundlandije do tropičnega sonca nad Kubo, od Panamskega kanala do Aljaske. In šele potem, ko bo urejen lasten dom, bodo Američani lahko šli na ulico pogledat, kaj delajo drugi. Ti »drugi« so ljudje, ki se vojskujejo na Kitajskem in ki bodo kmalu začeli z vojno v Evropi. Tako so dijali Američanje.

Javno mnenje je v Ameriki neenotno, razbito. Eni pravijo, da Amerika nima z Evropo in Azijo kaj početi, drugi pa so odločno za to, da bi Amerika pomagala ogroženi svetovni demokraciji in nemudoma poslala v Evropo svoje brodovje, kakor hitro bi ga potrebovala. Težave so v tem, da ameriške države s svojim človeškim materialom ne poznajo pojma naroda. Amerika je zmes ljudi, ki so se nekoč izselili iz Evrope in ki še čutijo do nje simpatije ali pa antipatije.

Svetovna vojna je bila odločena z vstopom Amerike vanjo. Tudi bodočo vojno bo odločilo zadržanje Amerike. Toda kako se bo v novi vojni obnesla Amerika, ne more reči nihče. Evropski državniiki, računajoči z ameriško nevtralnostjo, so lahko prav tako neprijetno presenečeni kakor tisti, ki upajo, da bo Amerika pomagala tudi to pot. Leto 1938 ni več leto 1917. Danes so razmere druge. Neki veliki ameriški list, čigar posebnost so ljudska glasovanja »na poizkušnjo«, je dobil na vprašanje »Ali se udeleži Amerika evropske vojne?« 49 odstotkov glasov »da« in 48,5 odstotkov glasov »ne«. Ostanek 2,5 odstotka je izjavil, da bodo nehali biti naročniki lista, če jih bo uredništvo nadlegovalo s takimi bedastimi vprašanji. (Po »Č. Slovu«.)

Obešenec na stari hruški

Neka deklica iz Zg. Slov. Bistrice je prijavila orožniški stanici, da je našla na travniku obešenega na stari hruški nekakega moškega. Pri obešencu niso našli nobenih dokumentov. Pač pa so spoznali nekateri ljudje v njem Ludvika Pliberška iz Berja pri Slov. Bistrici. O tragični najdbi sta bila obveščena obešenčev brat in njegov oče, ki sta spoznala v mrtvem truplu brata oziroma sina. Pliberšek, ki je bil v službi v Mariboru, je prejšnje dni je bil v Slov. Bistrici. Kaj ga je napotilo v smrt, ni znano.

Varujmo svojstvenosti naše pokrajine

Vkljub stalni krizi, ki tišči slovensko gospodarstvo k tlom in ovira razmah slovenske podjetnosti, se pri nas zadnja leta mnogo gradi. Vseposvods rastejo iz tal nove stavbe. Okrog naših mest nastajajo nova predmestja tam, koder so se še pred nekaj leti razprostirale njive in celi mestni okraji naglo izpreminjajo svoje lice. Isto se dogaja tudi po naših vaseh. Pogosti požari, zlasti pri nas na Štajerskem, in pa visoka relativna gostota prebivalstva so vzrok, da se tudi na vasi zelo mnogo zida. Vse to priča o podjetnosti slovenskega človeka, ki je more biti človek samo vesel. Vendar pa je treba opozoriti pri tem na neko vprašanje, ki se na prvi pogled zdi bolj postranskega pomena, pa je vendarle važno, zlasti v Sloveniji, ki hoče postati in v resnici tudi postaja dežela tujkega prometa, tako poleti, ko jo posejajo tujci zaradi letovanja v naših gorah, kakor tudi pozimi, ko se hodijo v naše planine smučat. To vprašanje se namreč tiče zunanjega lica naših mest in zlasti še vasi, ki se zaradi mnogih novih stavb naglo izpreminja in — kvari. Po mestih, zlasti po večjih, kakor so n. pr. Ljubljana, Maribor, Celje itd. se je že večinoma uveljavilo načelo, da je treba graditi vse nove stavbe po nekem sitemu in sicer takšnem, ki se kar najbolj ozira na velike prometne žile, po katerih se bo mogel naglo naraščajoči promet motornih vozil sedanosti in zlasti še bodočnosti nemoteno pretakati. Tudi lepota ozir so že mnogokje prišli zelo do veljave, n. pr. v Ljubljani, kjer se skrbno pazijo, da nove stavbe ne skvarijo celotne mestne slike in da se v svojem slogu skladno prilagodijo svoji okolici. To je tudi edino pravilno. Pač pa se v tem oziru še zelo greši po predmestjih naših mest, zlasti tistih, ki še niso priključena v upravnem oziru k mestom. Tod se za lepote ozire živ krst ne zmeni, ampak se gradi vseprek, ka-

kor se komu ravno zljubi. Prava rajska svoboda pa vlada v tem oziru šele po vaseh. Posledice se že prav lepo vidijo. Lice slovenske, zlasti še vzhodnoštajerske vasi, je marsikje že popolnoma skazeno in vsa svojstvenost je uničena ter nadomeščena z grdimi, »modernimi«, odbijajočimi »škatlami« in »zaboji«, ki so morda res bolj zdravi in udobnejši od prejšnjih hiš, zato pa tudi čisto tuji svojstvenemu slogu slovenske vasi in hiše. Naše vasi postajajo zaradi tega vedno bolj »mednarodne«, mogli bi jih prestaviti v Anglijo ali v Macedonijo, pa bi njihova »mednarodnost« in neokusnost ter odtujenost napram novi okolici ne postala nič večja. Ne glede na škodo, ki jo trpi zaradi tega Slovenija v lepotnem in tudi narodnokulturnem oziru, pa škoduje to tudi našemu tujskemu prometu in našemu narodnemu ugledu. Tujci ne vidijo v takih modernih hišah in vaseh nobene zanimivosti ali novosti — novost so morda za nas, ne pa zanje, ki morejo najti take hiše in vasi prav tako v Franciji, v Romuniji ali pa v Argentini, kjer pač hočejo. Tujci zahtevajo svojstvenosti, »originalnosti«, če hočemo tako reči, tudi v tem oziru. Le svojstvenosti kake pokrajine jih zanimajo, vsaj večino, ki potuje zato, da se zabava in da vidi »tue« pokrajine in zanimivosti, kakršnih doma nimajo. Zato so za tuje zanimive na Japonskem papirnate hišice preprostih ljudi, ne pa »evropske« palače Tokia in Osake. Tujci hočejo »nekaj videti«, toda ne tistega, kar lahko vidijo tudi doma. Mi pa imamo pri tem tudi veliko škodo, kar se našega narodnega ugleda tiče. Tujec odnese od nas vtis, da nimamo svoje lastne slovenske kulture, kajti ta se kaže tudi v slogu ljudskih naselij. Po izkaženi in »modernizirani« sliki naših vasi nas bo smatral za kulturne posnemače in plagatorje.

(Jutri konec.)

Ljudska univerza v Studencih

V četrtek, dne 15. t. m., se vrši predavanje o problemu »Ali je združništvo zaščitnik malega človeka?« (v obliki dvogovora med šol. uprav. Kontlerjem in učiteljem Vrancem). Prireditelj se vrši skupno s propagandnim odsekom Zadruga drž. namešč. v Mariboru, zato se njeni člani še posebej vabijo. Pred predavanjem »Novice v besedi in sliki«!

Proslava 20-letnice Jugoslavije je Ljudska univerza priredila na državni praznik 1. decembra. Otroci deške ljudske šole so uvodoma izvajali zborni deklamacijo »Pred 20 leti« in prizor iz Golijevih »Petrčkovih sanj« (Kralj Matjaž in Alenčica). Gosp. prof. Baš je predaval o zanimivem vprašanju »Kaj nam je prinesla Jugoslavija v 20. letih?« Obisk je bil obličen in občinstvo izredno zadovoljno.

Fotografski muzej v Zagrebu

Ob 100-letnici fotografije bo muzej za umetnost in umetno obrt v Zagrebu ustanovil še fotografski muzej. Ta oddelek naj prikaže »ves razvoj fotografije do danes. Kolikor ne bo mogoče teh starinskih fotografskih predmetov dobiti pri nas, jih bo zagrebški muzej kupil v tujini. Fotografski muzej v Zagrebu bo prvi tovrstni muzej v naši državi.

Strup, ki povzroča umobolnost

V mostarski okolici sta se dve družini, ki sta jedli isti kruh, nevarno zastrupili. Pri vseh se je pojavila blaznost, tako da so zastrupljence morali spraviti v bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da je moka, iz katere so zamesili kruh, zastrupljena s strupenimi zrnci »tatturae stromoni«.

o. 60-letnico rojstva slovenskega skladatelja Antona Lajovica bo te dni proslavil državni konservatorij v Ljubljani.

m. Naš obmejni promet. Novembra je potovalo preko Maribora v tujino 6721 oseb, od katerih je bilo 3162 Jugoslovancev, 1528 Avstrijcev, 1357 Nemcev, 46 Italijanov, 70 Bolgarov, 450 Čehoslovakov. Isti mesec je prispelo iz tujine v Maribor 6822 oseb, in sicer 2283 naših državljanov, 1986 Avstrijcev, 1685 Nemcev,

48 Italijanov, 35 Bolgarov, 658 Čehoslovakov, 21 Madžarov in 35 Švicarjev.

o. Po službeni potrebi je premeščen učitelj Adolf Zajec iz Gornje Radgone v Čadram.

o. Vodnikova družba v Ljubljani v ljudno prosi vse one gg. poverjenike (-ce), ki še niso poslali nabiralnih pol, naj to opravijo še pred Božičem, da bodo lahko njihovi člani za božične praznike prebrali letošnje Vodnikove knjige. Za te poverjenike in njihove člane je družba rezervirala knjige v iznosu lanskega števila članstva.

o. Ošpice v Ljubljani. V zadnjem času so se v Ljubljani in okolici zelo razširile ošpice, za katerimi je obolelo izredno veliko otrok. Izolirnica je prenapolnjena z malimi bolniki.

o. Pri pošti Sv. Barbara pri Mariboru je bila pred dnevi uvedena brezplačna in telefonska služba. Enaka služba je uvedena tudi pri pomožni pošti v Kapelah.

o. Nov most čez Kokro in novo ljudsko šolo bodo v nedeljo blagoslovili v Kranju.

o. Iz Amerike je prišla umret priljubljena gospa Pavla Bernikova iz Podpulferice. Te dni je prispela na zdravljenje v domovino, kjer pa je kmalu umrla. Onkraj morja zapušča moža in dva sinčka, ki nestrpno pričakujeta svojo mamico...

o. Pes raztrgal otroku lice. V Draženjih je pes napadel 8-letnega domačega sina Franca Osenjaka in mu razmesaril lice. Nevarno ranjenega dečka so prepeljali v bolnišnico.

c. Brezposelnost v Celju proti zimi rapidno raste. Koncem nov. je bilo na Borzi dela prijavljenih 449 brezposelnih (348 moških in 101 ženska), 10. t. m. 567 (460 in 107). — Borza dela išče hlapca, 2 krojača, 3 elektrovarilce, 1 mlinarja, 4 kmečke dek., 5 kuharic, 1 sobarico, 1 natakarico in 2 služkinji.

c. Božična in novoletna voščila sprejema »Večernik« do 20. t. m.

c. Umrla je v celjski bolnišnici Pot. Frančiška, stara 27 let, kurjačeva žena iz Gorice pri Dobrni.

c. Radi vpisa v vojaško evidenco se morajo javiti do 15. I. 1939 vsi v celjski občini bivajoči fantje, ki so rojeni v letih 1919, 1920 in 1921, ne glede na to, kam so pristojni.

c. Trgovine bodo v nedeljo odprte od 7.30 do 13.

c. V celjsko bolnišnico je bila prepeljana Naglič Ljudmila, rudarjeva hči iz Strmca pri Laškem, ki si je zlomila nogo, ko ji je na poti iz šole domov podstavil sošolec nogo. — Poljskega delavca kolarja Karla iz Bovš pri Škofji vasi je nekdo ponoči udaril z motiko po glavi in ga ranil.

c. Slinavka in parkljevka sta v celjskem okraju prestali in bodo od 14. t. m. naprej spet živinski in svinjski sejni. Zdaj je dovoljen dovoz prašičev iz celjskega okraja, dovoz iz šmarnskega in drugih okuženih je še prepovedan. Dovažati se sme prašiče le s konjsko vprego. — V veljavi so še odredbe, ki se nanašajo na obvezno razkuževanje sezonskih delavcev iz Nemčije in Francije ter oseb iz okuženih krajev naše države. — Spet je dovoljen uvoz mleka, mlečnih proizvodov, sena, slame in gnoja.

n. Smrt narodnega župnika-pesnika. V Grubišnem polju je umrl župnik Ivan Jemeršič, ki je znan kot pesnik in pisatelj. Pokojnik je bil najožji Strossmayerjev sodelavec v borbi proti madžarizaciji in germanizaciji našega naroda.

n. Opekarski industrijalci v savski banovini so si ustanovili lastno združenje. Samostojno združenje bo lahko uspešneje zastopalo težnje svojih članov.

n. Sarajevski muslimani potujejo v Meko in Medino. Putnik v Sarajevu je organiziral romanje muslimanov v Meko in Medino. Romarji se bodo odpeljali iz Sarajeva 29. t. m. in bodo obiskali Egipt ter Arabijo.

n. Potres v Dubrovniku. V času najhujše volivne nervinga so v Dubrovniku občutili močne potresne sunke, ki pa niso napravili razen strahu nobene škode.

n. Beograjski advokat z avtomobilom povozil 8 ljudi. Ko so se po razglašeni volivnih rezultatih vaščani iz Batajnice pri Beogradu zbrali pred hišo izvoljenega poslanca, je pridrvel avtomobil beograjskega advokata dr. Stojana Prodanovića, ki je povozil 8 kmetov. Dva sta bila na mestu mrtva, šest pa je smrtno ranjenih. Dr. Prodanović se je sam javil policiji.

n. Klub lažnivcev v Senti. Nedavno so v Senti ustanovili Združenje lažnivcev, ki ima še precej članov. Sestajajo se v kavarni in se med kvartanjem zabavajo z najrazličnejšimi lažmi.

n. Po 10 letih priznal umor. Pred 10 leti so našli Andrasa Juhasa pri bogatašu Josipu Izemanu v okolici Sremske Mitrovice ustreljenega. Morilca takrat niso mogli izslediti. Te dni se je zgledil pri policiji Izeman in priznal, da je on umoril svojega delavca Juhasa. Zakaj je izvršil ta zločin, ni hotel povedati.

n. 7 mesecev se postijo prebivalci v Morikovem. Ves ta čas jedo samo ržen kruh in suho papriko.

n. Smučarji na Kopaoniku. Kopaonik je ves pod snegom. Smučarski tereni so odlični. Prvi smučarji že uživajo v zdravem zimskem športu.

n. 15 poklicev v dveh letih. V Kragujevcu živi Bora Pešić, ki je v dveh letih menjal 15 poklicev in je v tem gotovo dosegel državni rekord. Bil je že zidar, prodajalec peciva, čevabčičar, kolporter, sluga, žganjar itd. Pešić se zelo hitro vživi v vsak poklic in je vedno vesel.

n. Američani v Dubrovniku. Te dni je priplul v Dubrovnik prekooceanski parnik »Saturnia«, ki je pripeljal večje število ameriških turistov. Američani bodo ostali več dni na našem Primorju.

„Zdaj mi pa pokaži tistega, ki te je našel s to modno frizuro!“

Maribor

Cankarjeva proslava v gledališču

LEPO USPELA IN DOBRO OBISKANA CANKARJEVA PROSLAVA V NARODNEM GLEDALIŠČU

Za proslavo 20. obletnice smrti Ivana Cankarja je gledališka uprava pripravila vedno živega in aktualnega »Kralja na Betajnovi«, s katerim je Cankar že tolikokrat, odkar roma ta drama po slovenskih odrih, pokazal slovenskemu narodu v sicer nekoliko pretiranih potezih, kako si brezobzirna in pohlepna oblastnost utira svoja pota preko trupel in usod, ko ne vpraša ne za socialno in ne za človečansko pravičnost.

Sinočnja predstava je bila odlično obiskana. Cankar si je z močjo svojega duha in besede pridobil v slovenskem občinstvu širok krog častilcev, zlasti mladine, ki Cankarja od generacije do generacije bolj in bolj razume ter ga vključuje v svoj življenjski nazor. Slavnostno predstavo sta med drugimi odličniki posejila tudi mestni župan dr. Juvana in okrajni načelnik dr. Šiška. Uvodoma je imel književnik prof. Rudolf Branko

krajši spominski nagovor o Ivanu Cankarju, v katerem je med že znanimi karakteristikami Ivana Cankarja poudaril še nekaj svojstvenih in novih potez, ko ga je komparativno postavil v vrsto največjih evropskih prozaistov takratne evropske generacije.

V realistično poudarjeni režiji Jožeta Koviča se je potem razvijala pred očmi gledalcev zagrizena in brezobzirna drama Kantorja in Maksa, v kateri sicer navidezno triumfira pohlepna oblastnost nad človeško pravičnostjo, vendar pa prav ta triumf oblastnosti odbija in požeje gledalca na nasprotni breg, kjer stoji dolga procesija žrtev, ki so padle za ta triumf.

Dasi je že drama sama pomenila za Cankarjeve častilce mnogo, je treba vendar pripomniti, da je bila proslava le nekoliko preskromna.

Božična drevesca na trgu

Okoli mariborske stolnice je že pričelo živahno predbožično vrvenje. Kmetje in prekupčevalci so že pripeljali božična drevesa na prodaj. Gospodinje že izbirajo in barantajo, vendar pa še ne kupujejo. Zanimajo se le za cene, ki pa so sedaj še zelo visoke. V nekaj dneh bo zrasel okoli stolnice pravi smrekov gaj.

O regulaciji Tržaške ceste

V časopisju je bilo že večkrat govora o regulaciji Tržaške ceste. Vendar se do danes v tem pogledu še ni ničesar izvršilo in je Tržaška cesta še vedno v istem stanju, kakor je bila. Sedaj, ko pričeno padavine, morajo ljudje vsaj postrugati blato in nasuti cesto z gramozom. Tudi naj bi se poskrbelo, da stopi tudi za Tržaško cesto v veljavo cestno policijski red.

Vesela družba in pretep v avtobusu

V svečinskem avtobusu se je večja družba Mariborčanov peljala v Maribor. Bila je že nekoliko razgreta od dobrega slovenjgoriškega vina in zelo vesela. Nenadoma pa je nastal prepri, iz katerega se je kar v avtobusu razvil pretep. Udarci so padali na vse strani in so jih bili deležni tudi popolnoma neprizadeti potniki. Ko je veselo mariborsko družbo

šofer opozoril na red, ga je neki mariborski mesar s pestjo udaril po obrazu, da se mu je vtila kri in je za volanom skoraj omedlel. Izgleda, da se bo vesela družba srečala še pred mariborskimi sodniki.

m. Seja mestnega sveta. V torek zvečer bo 7. redna seja mariborskega mestnega sveta. Obravnavali bodo važne komunalne zadeve.

m. Iz učiteljske službe. Na lastno prošnjo je premeščena učiteljica Amalija Gnus iz Studencev v Maribor.

AKADEMSKI PLES

dne 5. januarja 1939 v Sokolskem domu (Union) priredi

Akademska podporna zadruga

m. Prof. Janko Mlakar iz Ljubljane bo predaval danes ob 20. v dvorani Ljudske univerze o svojih doživljajih v Dolomitih, Skioptične slike.

m. Premog in drva mestnim ubožcem. Magistrat bo za božič razdelil med 450 mestnih revežev za 50.000 din drv in premoga. Nekateri pa so kurivo že prejeli.

m. Lep uspeh so dosegli te dni dijaki in dijakinje nekaterih srednjih šol v Mariboru, ki so priredili po ulicah nabiranje prispevkov za češko-slovaške begunce. Nabrali so 10.860 dinarjev. Akcijo je vodil prof. Gruntar. Mladim nabirateljem za požrtvovalnost vse priznanje in zahvala.

m. Nesreča v gramozni jami. V neki gramozni jami pri Sv. Lovrencu na Po-

horju je plaz gramoza zasul 45letnega delavca Ivana Mateliča, ki je dobil zelo hude notranje poškodbe. Ponesrečenca so prepeljali v mariborsko bolnišnico.

m. Po škofijskih stopnicah je padel prior Vetrinjskega dvora A. Rožman, ko je bil na obisku pri mariborskem škofu. Prior si je pri padcu zlomil levo nogo.

m. Tri kolesarske tatvine. Včeraj je bil zopet dan kolesarskih tatov. Na policiji so prijavi tatvine koles sedlarski pomočnik Štefan Temel s Teznega, posestnik Anton Kramberger s Teznega in zidar Anton Belinger s Pobrežja. Ukradena kolesa so znamke »Traber«, »Waffenrad« in »Nero« ter registrirana s številkami 131991, 129444 in 156588. Policija svari pred nakupom teh koles.

I. W. C., OMEGA, ZENITH, TISSOT

precizijske ure najcene pri

F. Bureš, urar, juvelir in optik

Vetrinjska ulica

m. Po zaroki hotela izvršiti samomor. V okolici Sladkega vrha se je pred dnevi zaročila lepa 19-letna tovarniška delavka Silva K. Kmalu nato pa je dekletu opazilo, da njen izvoljenec hodi z drugo. Zato je Silva sklenila, da izvrši samomor. Ko ni bilo nikogar doma, je izpila večjo količino lizola. K sreči pa so obupanko še pravočasno rešili.

m. Tatvina perila. Višjemu carinskemu kontrolorju Delvišu Kafedjiču je nekdo z dvorišča v Čopovi ulici 13 ukradel dve ženski pižami, dve jutranji obleki in več ženskih oblek ter perila. Škoda je precejšnja.

m. Težka nesreča pri nakladanju drv. V Limbušu se je hudo poškodoval 56-letni hlapec Aleš Koprvinik. Pri nakladanju drv se je voz prevrnil na njega in mu zmečkal prsni koš. Nevarno ranjenega

starejšega in ustanovnega člana g. Ne-ger Franja družabni večer v nedeljo, dne 18. decembra t. l., ob 19. uri zvečer v salonu hotela Orel. Vabljeni vsi člani Združenja z družinami kakor tudi njihovi prijatelji.

* Zveza Maistrovih borcev vabi članke, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora Odseka Zveze Maistrovih borcev v Ljutomeru, ki bo v nedeljo, 18. dec., ob 8. v hotelu g. Zavratnika v Ljutomeru. Pripeljte s seboj tudi ostale vaše prijatelje in znanke, ki morda niso prejeli našega vabila, a so se leta 1918-19 pod vrhovnim poveljstvom gen. Maistr borili za osvoboditev naše sev. meje.

* Člani zavarovalne zadruge »Drava« v Mariboru se pozivajo, da se v lastnem interesu udeležijo občnega zbora dne 14. dec. (v sredo) ob 18. uri v zgornjih prostorih hotela »Orel«, da zastopajo svoje interese glede zavarovanj ter zavzamejo stališče glede dogodkov v zadnjem letu. — Člani ustanovitelji »Drave«.

* Priložnostni nakup briljantov pri Anton Kifmann-u, Aleksandrova 11.

* Dovršeno lepoto lahko dosežete s pomočjo francoskega pudra »Forville« 5 Fleurs. Dobi se v drogeriji Kanc.

* Predavanje pri Združenju trgovcev. Danes, v sredo, dne 14. decembra t. l., priredi Združenje trgovcev za mesto Maribor ob 20. uri v svoji dvorani, Jurčičeva ul. 8/I, predavanje o temi »Železnica in javnost«; predaval bo višji železniški kontrolor g. Ferdo Žužek. — Vabimo vse naše člane, trgovske nameščence in nameščence kot tudi ostalo občinstvo, ki se zanima za to važno vprašanje k obilni udeležbi te poučne prireditve.

Združenje trgovcev za mesto Maribor.

* Izlet v Gradec z modernim avtomobilom v sredo, 21. dec. za le din 100.— Takošnje prijave pri »Putniku«, Maribor.

Nočna lekarniška služba: Lekarna pri Sv. Antonu, Frankopanova ul. 18, tel. 27-01; lekarna pri Mariji pomaga, Aleksandrova cesta, tel. 21-79.

Kino

* Grajski kino. »Florentina« Paul Hör-giber in Geraldina Katt. Film posnet v sončni Dalmaciji.

* Esplanade kino. Danes »Madame Bovary«, krasni vefilm s Polo Negri. Po istoimenskem romanu.

* Union kino. Danes grandiozni vefilm »Raskolnikov«, po romanu F. Dostojevskega s Harry Baur-om.

Mariborsko gledališče

Sreda: Zaprto.

Četrtek, ob 20.: »Aida«. Red D.

Petek: Zaprto.

Sobota, ob 20.: »Kralj na Betajnovi«. Red C.

Mariborska opereta pripravlja noviteto »Vse za šalo«, ki jo je napisal član mariborskega gledališča Danilo Gorinšek, uglasbil pa voj. kapelnik Josip Jiranek.

Kultura

Ptujsko gledališče

Režiser Franjo Žizek, ki vodi sedaj naše ptujsko gledališče, je pripravil kot prvo novo predstavo Linhartovega »Matička«, iz katerega je velo predvsem skupno občutje igralcev do igrane komedije. Žizek je zrežiral delo po načelih svoje smeri in dosegel lep uspeh. V mikih in maskah je polagala režija pozornost na karakterističnost, a v obvladanju teksta brez šepetaleca na pravilno vokalizacijo, kateri so pa vendarle manjkali različni barvni odtenki. Scenična dekoracija pa, ki je z enostavnimi simboli karakterizirala prizorišče scen in situacij, je v tej režiji dokazala ustvarjalno moč, moč domišljije ter rahlo mehaniziranje gledališča. Vse to je bilo v znamenju vrenja in sladkega mošta, zato tudi ne brez znakov anarhije, ki zopet lahko vodi do novih elementov ustvarjanja. Nam mora biti to vrenje ljubše, ker je v njem pogoj za bodoči razvoj in dozorevanje.

Kaj zmore skupen odnos do stvari, so najlepše pokazali igralci. Ta jih ni zavrnil, temveč obratno: dal jim je ves individualen razmah v skupnem okviru, ki je bil tudi po njih samih dognan. To priča o soustvarjanju in globlji vzročnosti med posameznikom in vodilno mislijo komedije. Nobeden ni izstopal, vsi so te-

žili k neki vsebini, ker so jo občutili s svojo intuicijo.

Barona Naletela je kreiral Samec v nemirni notranji igri, ki se je zunanje izražala v čustvenih in odsekanih gestah ter v izraziti mimiki obraza in oči. Z značilno zadržanostjo je znal ustvariti važne psihološke pavze in z njimi pripraviti gledalca na nastopajoči moment ali na novo situacijo. Podčrtam to, ker ni bilo le tehnična igranja, temveč globlje odražanje življenja v vlogi. Tak je res ugajal in prepričevalen je bil, posebno proti koncu, ko je zrasel iz sebe po tako različnih stopnicah menjavanja baronovega značaja. V njem je Čehova kot njegova žena Rozalija našla najboljšega partnerja. Ona sama pa je že po zunanji pojavi značilnih potez obraza in vsa vase zamaknjena v taki maski vplivala pomirjevalno in uravnovešeno. Tako se je ob njej odražal baronov razklani značaj, njen pa je tembolj v najneznatnejših značilnih gibanja in kretanju izražal tisto osebnoto, ki so jo komaj izdajale oči, ko je v njih bila mrzla ljubosumnost, ali toplota ogorčenja, ali mirnost samozvesti in ranjenost ženskega dostojanstva. Toda vse to v čustveni barvi refleksivne igre s pritajeno resignacijo. Čehovi so

menda v osebni dispoziciji vloge, v katerih se lahko analitično vglablja vase.

Čehova in Samec sta se tako našla, kakor sta se zopet po svoje grajski vrtinar Matiček in hišna Nežika. Matiček je bil Drolc. Njegova moč v igranju je bolj v retoriki in vnanji tehnični igri. Zmore pa s svojim organom, posebno z njega polnostjo in barvo ter z izrazito mimiko doseči razne stopnje doživljanja. To je pokazal tudi tam, kjer se je mogel nasloniti na tekst in po njem v stilizirano gesto. Okreten in uglajen, poln ognja in nekoliko deklamatorski, je bil hišni Nežiki odgovarjajoč lik. Le tempo naj ponekod kratki, posebno takrat, ko je sam na mostišču in ko shrčuje iz njega besede, v katere je položen idejni stržen komedije. Hišno Nežiko je Remčeva odela v nežnost in ljubkost ter v najznačilnejšo potezo svojega igranja — v poetičnost! Išče pa v igri spore v sebi, zato je dala Nežiki svojevrsten značaj. Včasih kakor da se še zamisli nad tem, kar je sledilo. Zdi se mi, da bo njen razvoj v odrskem oblikovanju le težil za liki, ki živijo v sebi. Škoda le, da tudi glasovno ne more te vzročnosti poudariti.

Žužek, grajski kancelir (Fürst), Zmešnjava, advokat na deželi (Wilhelm), Budalo, njegov pisar (Žizek) so tvorili ritmično grupiranje sodnikov, ki so v črnih plaščih izražali nasprotje vsemu — strah; njihovo udarjanje s palicami,

spremljano z bobnanjem, ter določeni gibi pa je prehajalo v tisto suho grotesknost, iz katere je mrzlo zvenel sodni postopek. To zvočno posredovanje je v publiko vzbudilo določen odnos do nastopajoče scene. — Tudi Tonček, študent na počitnicah (Kostanjevec), Jerica, županova hči (Pfajfirova), delavec Gaspár (Kovač) in dekleta ter godci, so vsak po svojem prizadevanju prispevali delež k skupnemu hotenju.

Hotel sem le zavzeti pravičen odnos tudi do igralcev. Upoštevati moramo vse pretežke okoliščine in žrtve, ki jih ti naši igralci zmagujejo iz samega golega navdušenja, da naša beseda tako zapoje in tako pove, kakor ji v obmejnem Ptuj gre.

A. Debenak.

k. Razstava mariborskih likovnih umetnikov v Beli unionski dvorani bo odprta samo še 10 dni. Dosedanji obisk je precejšen, vendar pogrešajo naši umetniki marsikoga iz vrst tistih, ki bi bili prvi poklicani, podpirati naša prizadevanja. Tudi nakup slik bi bil lahko boljši.

k. Curwood: Zlata zanka, Pri Narodni tiskarni v Ljubljani je izšel kot ponatis J. M. prevod romana »Zlata zanka« angleškega pisatelja Jamesa Oliverja Curwooda. Knjiga obsega 194 strani male osmerke. Roman je živahna zgodba, ki se gladko in z zanimanjem čita.

(Dahje sledi)

Radi inventure že sedaj odprodaja čevljev

na sledeči način

125°-

seda za itd.

95°-

195°-

seda za itd.

145°-

260°-

seda za itd.

205°-

340°-

seda za itd.

260°-

195°-

seda za

98°-

pa tudi služaji

KARO

Gosposka 13

MALI OGLASI

dokler traja zaloga, izrabite priliko!

GENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 80 par; najmanjša pristojbina za te oglase je din 6.—. Družbe, prekladi, dopisovalne in žentovanski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvoje. Oglasi davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročitvi oziroma ga se vpostavi v pisnu skupaj z naročilom ali pa po poštni potežnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pisane odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 dni.

Razno

MAMICE!

Za vaše otroke je zdravniško preizkušen otroški prepečenec neobhodno potrebna hrana. Dobi se in razpošilja samo pekarna Čebokli. 2687

2500 DIN

potrebujete, da zaslužite 1000 din mesečno. Pišite na »Anosa, Maribor, Orožnova, 91

NAROČITE POHIŠTVO

direktno pri proizvajalcu A. Belak, Frankopanova ul. 23, 3045

LOEWE-RADIO!

MINERVA-RADIO! Najodličnejše božično darilo! Dobi se tudi na obroke pri Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44. 3648

KAPPEL

najodličnejši mali pisalni stroj ne sme manjkati pod božičnim drevescem. Dobite ga tudi na obroke pri Kleindienst & Posch, Maribor, Aleksandrova 44. 3649

GOSPODINJE!

Dnevno sveže kekse in odprti pristni Robaus-suhor dobiti v pekarni Rakuša, Koroška c. 24. 3787

BOŽIČNO DARILO ZA VSAKEGA:

prvovrstna slika iz foto-ateljeja Makart, Gosposka ulica 20. 3804

POZOR!

Gostilna »Triglav« (Voiler) toči med tednom prvovrstno vino, liter 8 din. Prepričajte se! 3806

PODPISANI

preključujem žaliive besede, katere sem rekel proti Stranšak Francu, stanujočemu v Mariboru. Skupca J. 3815

PREPROGE

Perzija, Smyrna, Boucle, juta, kokos, vse velikosti najceneje. Oglejte si izložbo pri »Obonova«, F. Novak, Jurčičeva 6. 3820

Prodaj

PRISTEN CVETLIČNI MED po din 16.— za kg, pri večjem odjemu popust, oddaja Kmetijska družba, Meljska c. št. 12. 3371

RADIO PHILIPS

3+1 z 2 zvočnikoma zelo ugodno napredaj. Naslov v upravi. 3782

JABOLKA

kg din 2.—. Skladišče »Eksport«, Koražija, Kolodvorska ul. 1. 3822

Shoraj nov bel globok OTROŠKI VOZICEK

poceni na prodaj. Vprašati dopoldne Stritarjeva ulica 44, pritličje, 1. 3814

Prodaj tri moderne VEČERNE PLESNE OBLEKE Aleksandrova c. 55, vrata 4. 3816

Velika, lepa

BLAGAJNA

z dvojnimi vrati se jako poceni prodaj. Naslov v upravi. 3809

Posesti

ENODRUŽINSKA HIŠA

z velikim vrtom za prodati. Dopise pod »Radvanje« na upravo. 3805

Prodaj ali zamenjam

DOBIČKANOSNO HIŠO za parcelo ali za malo posestvo na deželi. Vpraša se mizarstvo Kolarič, Ptujška cesta 187. 3829

Soba odda

SOBO

dam dvema boljšima gospodinjama event. s hrano. Isto tam se prodajata dva damska krznena plašča, Koroška cesta 10-I, Šober. 3803

OPREMLJENA SOBA s posebnim vhodom se odda Magdalenska 71. 3812

ODDAM SONČNO SOBO v pritličju s številnikom. Tržaška 5-I, nasproti Primorske. 3817

PRAZNA SOBA s posebnim vhodom se odda. Koroška c. 43, Mihelak. 3821

MEBLIRANA SOBA se odda boljšemu gospodu. Koroševa 5. 3825

Stanovanje

GOSPODA sprejemem na stanovanje s 1. januarjem. Trubarjeva ulica 9-I, dvorišče. 3810

SNAŽNA GOSPODINJA se sprejme na stanovanje. Trubarjeva 9. 3811

STANOVANJE

soba in kuhinja, 1. nadst., se odda stranki brez otrok, eni ali dvema osebama. Taborska 22. 3813

ODDAM STANOVANJE Vojašniška ul. 5. 3819

SOSTANOVALCA

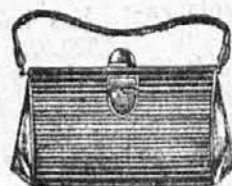
sprejemem z vso oskrbo. Smetanova 51-I. 3826

Službo dobi

DRUŽABNIKA

za povečanje že obstoječega, dobro vpeljane podjetja z velikim trg. lokalom v centru iščem. — Dopisi pod »200.000« na upravo lista. 3807

Priden **PEKOVSKI VAJENEC** se sprejme takoj, ki zna slovenski in nemški. L. Genzker, pekarna, Maribor, Meljska c. 23. 3823

Črna torbica
Kovčge - Listnice
Oenarnice i. t. d.
PRIPOROČA 2720

IV. KRAVOS, Maribor

Ma' položi dar domu na o' tar!

Ljudska samopomoč v Mariboru

razpisuje

za svoji novi zgradbi v Kolodvorski ulici mizarstvo, ključavničarsko, elektriško in pečarsko delo. Tozadevni načrti in potrebni podatki za razpis so v pisarni Ljudske samopomoči, Aleksandrova cesta št. 47 na razpolago. Pismene ponudbe je vložiti do 27. dec. 1938. Odbor si pridrži pravico svobodne oddaje. *Natelsivo ljudske samopomoči.*

Za vedno nas je zapustila priljubljena hčerka, sestra, gospodinja

Pelc Verica

hčerka pol. viš. stražnika

katera je po dolgi, mučni bolezni mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb blagopokojne bo danes, 14. t. m., ob 14:30 uri popoldne.

Zalujoči ostali.

Čitajte, »Večernik«

Ne zamudite ugodne prilike!

Antikvarične nemške knjige
po polovični ceni v
Knjigarni Tiskovne zadrage, Maribor
Aleksandrova cesta 13

Atelje za belo perilo

se skupno z inventarjem poceni

proda!

Naslov v upravi »Večernika« pod šifro: »ATELJE«

Najlepša božična darila, ki prinašajo veselje in zabavo za mlade in stare!

Domači kino

v veliki izbiri in po vsaki ceni! Zahtevajte prospekte, brezobvezna predvajanja dnevno. Foto-aparati vseh svetovnih znamk v največji izbiri. Velika izbira v vsakovrstnem svinčenokristalnem blagu. Kasete s parfumom kot darila, najlepša izbira v dozah za puder itd. *Izredne božične cene!*

Ivan Pečar, Gosposka ulica št. 11
Foto — Kino — Parfumerija itd.

Izdaj. in ureja ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri. Velja na mesec prejeman v upravi ali po pošti 10 din, dostavljen na dom 12 din. Oglasi po ceniku. Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ul. 6. Telefon uredništva in uprave št. 25-67. Poštni čekovni račun št. 11.409.